معاونت بهداشت
مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی

شمـــاره ۱۰۱
آبان ۱۴۰۵

گزاره‌برگ

بیماری‌های واگیر ایران و جهان

آخرین وضعیت بیماری تب دنگی در کشور و وضعیت شاخص‌های اپیدمیولوژیک و حشره‌شناسی

گزارش بیست‌وسوم
تا تاریخ ۱۴۰۵/۰۷/۳۰
گروه مدیریت بیماری‌های منتقله توسط ناقلین

آخرین وضعیت کشور

از ابتدای سال ۱۴۰۵ تا ۳۰ مهر تعداد ۱۱۹۰ مورد تب دنگی گزارش شده که ۱۱۶۰ مورد از دانشکده چابهار، ۱۲ مورد از دانشکده ایرانشهر، ۱ مورد از دانشگاه هرمزگان، ۱۴ مورد از دانشگاه زاهدان، ۱ مورد از دانشگاه بیرجند، ۱ مورد از دانشگاه یزد و ۱ مورد از دانشگاه ایران میباشد. همه موارد شناسایی شده در سایر دانشگاهها (بجز بندرعباس) سابقه سفر به چابهار داشتند.

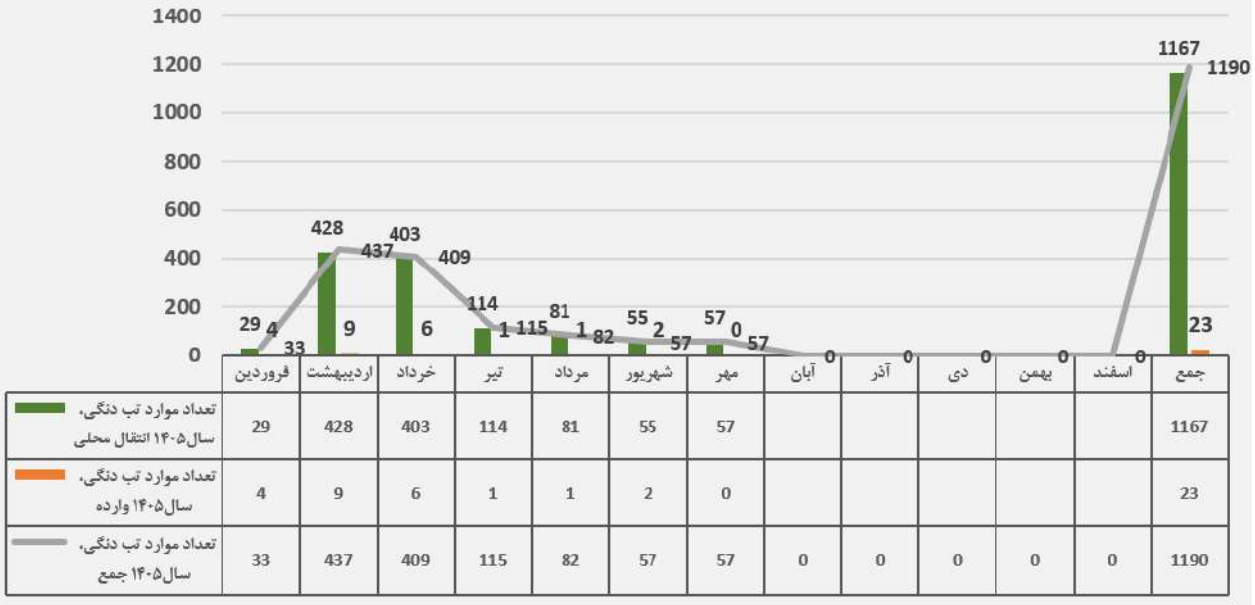
از ۱۱۹۰ مورد گزارش شده ۱۱۶۷ نفر انتقال محلی، ۲۲ نفر وارده از کشور پاکستان و ۱ نفر وارده از عمان بودند.

۶۳ درصد موارد شناسایی شده تب دنگی مرد و ۳۷ درصد زن میباشند.

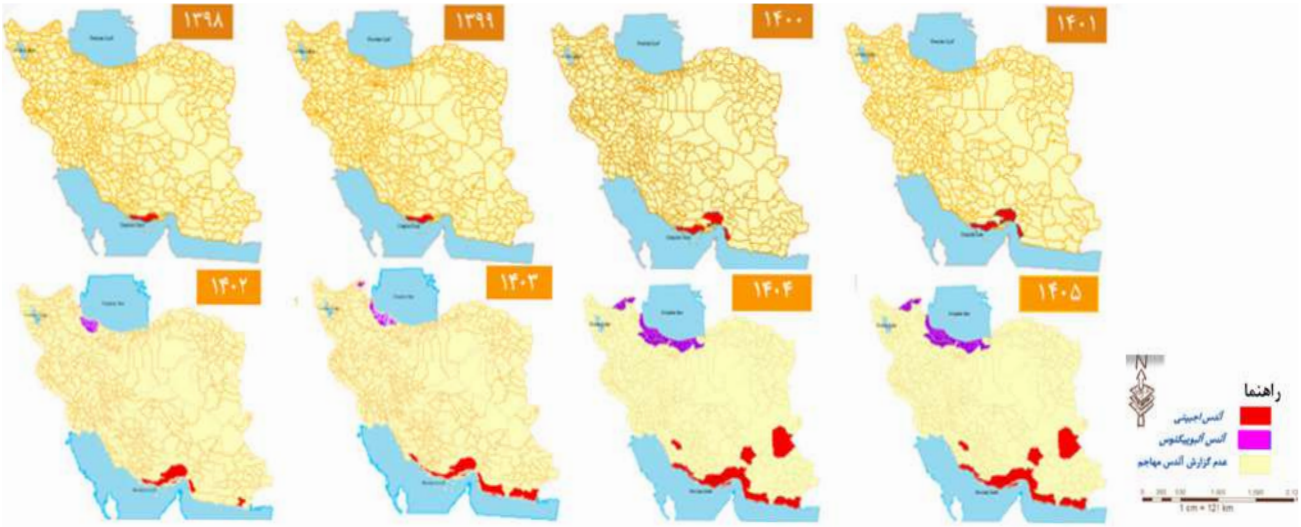
نکات قابل توجه:

- در نیمه دوم مهر ماه تعداد ۱۶ بیمار جدید تب دنگی شناسایی شده که همه موارد مربوط به دانشکده علوم پزشکی چابهار میباشند.
- از ۱۱۹۰ مورد شناسایی شده ۹۰/۲ درصد موارد سرپایی و ۹/۸ درصد بستری بودند.
- تا کنون مورد مرگ از بیماری تب دنگی گزارش نشده است.

تعداد موارد تب دنگی شناسایی شده در سال ۱۴۰۵

	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	جمع
تعداد موارد تب دنگی، سال۱۴۰۵ انتقال محلی	29	428	403	114	81	55	57						1167
تعداد موارد تب دنگی، سال۱۴۰۵ وارده	4	9	6	1	1	2	0						23
تعداد موارد تب دنگی، سال۱۴۰۵ جمع	33	437	409	115	82	57	57	0	0	0	0	0	1190

آخرین وضعیت بیماری تب دنگی در کشور و وضعیت شاخص‌های اپیدمیولوژیک و حشره‌شناسی

وضعیت کشور با توجه به حضور ناقل و انتقال بیماری:

سناریو اول: طبق نظام مراقبت حشره‌شناسی، تاکنون پشه آئدس صید نشده است.	سایر مناطق کشور که در این جدول نامی از آن‌ها ذکر نشده است.
سناریو اول: پشه آئدس مهاجم استقرار نیافته است (صید پشه ناقل موردی بوده است که با توجه به اقدامات کنترلی و پاسخ سریع، پشه فرصت تکثیر و استقرار نداشته است).	استان بوشهر (شهرستان جم، برازجان و دیر)، استان قزوین (شهرستان رازمیان)، سیستان و بلوچستان (شهرستان زاهدان و دشتیاری)، استان اردبیل (شهرستان اصلاندوز)، استان فارس (شهرستان مهر و کازرون)، استان کرمان (جیرفت)
سناریو دوم: استقرار محدود و محلی پشه آئدس مهاجم (در محدوده ۲۵ کیلومتری)	استان هرمزگان (شهرستان سیریک و خمیر)، استان زنجان (شهرستان طارم)
سناریو سوم: استقرار گسترده آئدس مهاجم در محدوده بیش از ۲۵ کیلومتر (بدون انتقال محلی)	هرمزگان (بجز سیریک و خمیر در سناریو دو)، استان گیلان، استان بوشهر (عسلویه و کنگان)، استان مازندران (غرب و مرکز استان)، استان آذربایجان شرقی (خدافرین، هوراند وکلیبر)، استان اردبیل (بیله سوار)
سناریو سوم: استقرار گسترده آئدس مهاجم با انتقال محلی	استان هرمزگان (بندرلنگه و بندرعباس)، استان سیستان و بلوچستان (چابهار و کنارک)

شاخص‌های مراقبت حشره‌شناسی نیمه اول شهریورماه سال ۱۴۰۵ در شهرستان‌های منتخب

	چابهار (شهر)	کنارک	بندرعباس (مرکز ۲۲ بهمن)	بندر لنگه	رامسر (هتل کوثر)	انزلی (اداره بنادر)	رشت (مرکز شماره ۳)
شاخص تخم	۴/۱	۰/۷۳	۰/۲۶	۰	۴/۵	۱۱/۸۵	۳/۰۶
شاخص ظرف	۲/۸۶	۰/۹	۰	۰	۴/۶	۰/۱۵	۰/۲
شاخص خانه	۱۲/۸۶	۱/۴۱	۰	۰	*	۰/۰۱	۰/۰۱
شاخص برتو	۱۶/۳۷	۱/۶۱	۰	۰	*	۰/۰۱	۰/۰۱
شاخص شفیره	*	*	۰	۰	*	۰	۰
شاخص بالغ	*	*	۰	۰	۱۲	۴	۲
تفسیر و ملاحظات	به علت کاهش نسبی دما و مساعدتر شدن وضعیت آب‌وهوا، طبق شاخص‌های بدست آمده، فعالیت تکثیری ناقل نسبت به نیمه دوم مردادماه سال جاری افزایش داشته است. بنظر می‌رسد با توجه به افزایش شاخص‌ها از جمله شاخص برتو برای شهرستان چابهار، نسبت به حدانتظار آن که ۵ می‌باشد، رطوبت مناسب و حضور ویروس در چرخه انتقال بیماری، شرایط محیطی مناسب برای تکثیر پشه و انتقال بیماری مساعد بوده و روند بیماری در نیمه اول شهریورماه برای شهرستان چابهار افزایشی خواهد بود. شاخص‌های مراقبت ناقل در کنارک در نیمه اول شهریورماه در مقایسه با نیمه دوم مردادماه، نشان می‌دهد توزیع پشه از حالت متمرکز به حالت پراکنده تغییر کرده است، به بیان دیگر: تعداد خانه‌هایی که حداقل یک ظرف آلوده دارند بیشتر شده است، اما شدت آلودگی در هر خانه کاهش یافته است. انتقال بیماری در این دو شهرستان همچنان ادامه داشته و اپیدمی بیماری در دو شهرستان دور از انتظار نخواهد بود و نیاز به تشدید مراقبت و آموزش‌ها و انجام اقدامات کنترلی می‌باشد.	افزایش اندک شاخص تخم می‌تواند ناشی از تغییر در رفتار پشه یا محیط (مثلاً تغییرات آب‌وهوایی که باعث می‌شود تخم‌ها زودتر باز شوند یا در محیط باقی بمانند) باشد. همچنین این افزایش نشان می‌دهد که پتانسیل تولید و تکثیر پشه در محیط وجود دارد حتی اگر در حال حاضر پشه بالغ صید نشده باشد، منبع زاد و ولد وجود داشته و در صورت قطع کنترل، با توجه به مساعدتر شدن وضعیت آب‌وهوا انفجار جمعیت پشه رخ خواهد داد. همچنین افزایش شاخص تخم و کاهش شاخص بالغ نسبت به رند قبل و همچنین صفر بودن شاخص‌های لاروی را می‌توانند نتیجه بهسازی و کاهش زیستگاه‌های لاروی خارج از اماکن باشد که باعث حرکت پشه‌ها به سمت اوویترپ شده و شاخص بالغ را نیز پایین آورده است.	پایین بودن همه شاخص‌ها نشان‌دهنده تاثیر آموزش در بهسازی محیط می‌باشد چون اکثر زیستگاه‌های منطقه بیشتر زیستگاه‌های داخل اماکن می‌باشد آموزش و تغییر رفتار در مردم تاثیر خود را روی کاهش زیستگاه‌های لاروی گذاشته است .	مقایسه نیمه اول شهریور با نیمه دوم مرداد (فروکش کردن تخم‌گذاری همزمان با استمرار پشه‌های بالغ) - افت شدید شاخص‌های تخم‌گذاری نشان می‌دهد فعالیت تخم‌گذاری ماده‌های بارور به‌طور موقت به شدت کاهش یافته است. - تناقض نگران‌کننده در صید بالغ و نرخ گزش (HLR): با وجود افت شدید تخم‌گذاری، تقریباً هیچ تغییری نسبت به مرداد ماه نداشته است. این پدیده نشان می‌دهد که جمعیت پشه‌های بالغ موجود (استقراریافته در منطقه) همچنان در محیط حضور داشته و فعال هستند و ریسک گزش و انتقال بیماری (مانند تب دنگی) در صورت حضور مخزن ویروس همچنان بالا است. همچنین با توجه به حضور پشه‌های بالغ، زیستگاه‌های لاروی پنهان بایستی دقیق‌تر جستجو شوند. پایش اوی‌ترپ‌ها نشان می‌دهد بیش از ۶۰ درصد تله‌ها همچنان آلودگی را ثبت می‌کنند که نشان‌دهنده پراکندگی وسیع پشه در محدوده مراقبت شده است، حتی اگر تراکم تخم در هر تله کمتر از مرداد شده باشد.	بررسی شاخص‌های مراقبت ناقل در دوره جاری نشان می‌دهد که اگرچه تعداد تخم‌ها و پشه‌های بالغ در مقایسه با دوره گذشته کاهش یافته است، اما سطح حضور ناقل همچنان در محدوده هشدار قرار دارد. این کاهش نسبی نباید به عنوان کنترل کامل جمعیت ناقل تلقی شود، زیرا تداوم دمای بالای هوا، سرعت چرخه زندگی و تکثیر پشه‌ها را در سطح بالایی حفظ کرده است. همچنین، شناسایی شاخص‌های تخم و پشه در بازدیدهای خانه‌به‌خانه تایید می‌کند که پتانسیل محیطی برای تولید ناقل همچنان پابرجاست و محیط‌های مستعد در سطح منطقه وجود دارند. با توجه به این وضعیت، احتمال تبدیل شدن منطقه به کانون بیماری در صورت ورود ویروس (از طریق تردد افراد)، بسیار زیاد ارزیابی می‌شود. لذا با توجه به کاهش نسبی شاخص‌ها، ضروری است اقدامات کنترلی به‌ویژه بهسازی محیطی و حذف مکانیکی محل‌های تجمع آب در منازل و اماکن عمومی با جدیت بیشتری دنبال شود تا از تبدیل شدن شرایط فعلی به یک بحران اپیدمیک جلوگیری گردد.	در دو ماه اخیر، به دلیل کاهش میزان بارندگی، روند شناسایی تخم‌ها و پشه‌های بالغ در منطقه با کاهش نسبی مواجه شده است که در ظاهر نشان‌دهنده کنترل نسبی جمعیت ناقل است. با این حال، بررسی‌های میدانی و شاخص‌های محیطی حاکی از آن است که به دلیل تداوم دمای بالای هوا، چرخه رشد و تکثیر ناقلین همچنان فعال بوده و حضور پشه‌های بالغ در محیط (تایید شده از طریق صید) ادامه دارد. همچنین، نتایج بررسی‌های خانه‌به‌خانه نشان می‌دهد که توزیع ناقل در برخی نقاط همچنان پابرجاست و محیط‌های مستعد برای بقای پشه فراهم است. لذا، با وجود کاهش عددی در برخی شاخص‌ها، پتانسیل محیطی برای تکثیر ناقل همچنان بالا ارزیابی می‌شود. با توجه به شرایط فوق، در صورت ورود ویروس به منطقه از طریق تردد افراد بیمار، احتمال وقوع شیوع ناگهانی و طغیان بیماری دور از انتظار نیست. لذا ضروری است اقدامات کنترلی، به‌ویژه بهسازی محیطی و حذف مکانیکی محل‌های تولید پشه در نقاط شناسایی شده، با جدیت بیشتری دنبال شود تا از تبدیل شدن محیط‌های مستعد به کانون‌های اپیدمیک جلوگیری گردد.

تعریف شاخص‌ها

- **شاخص تخم:** میانگین تعداد تخم به اوویترپ در ۲۴ ساعت
- **شاخص ظرف:** درصد ظروف محتوی آب‌دارای لارو و شفیره به کل ظروف حاوی آب بررسی شده
- **شاخص خانه:** درصد خانه‌های دارای حداقل یک ظرف مثبت به کل خانه‌های بررسی شده
- **شاخص برتو:** تعداد ظروف دارای لارو و یا شفیره در ۱۰۰ خانه بررسی شده
- **شاخص شفیره:** تعداد شفیره‌ها در هر خانه، تقسیم بر تعداد افراد در هر خانه (در ۱۰۰)
- **شاخص بالغ:** میانگین وفور بالغ صید شده به فرد و به زمان
- **ظرفیت انتقال (Receptivity):** وجود ناقل و سایر عوامل اکولوژیک و اقلیمی که شرایط برقراری چرخه انتقال بیماری‌های منتقله توسط آئدس مهاجم را فراهم می‌کند.
- **آسیب‌پذیری (Vulnerability):** خطر ورود یا تشدید گردش ویروس توسط افراد بیمار یا پشه‌های آلوده

* **در حال حاضر بدلایل نبود تیم حشره‌شناسی کافی، این شاخص بررسی نمی‌شود؛ بزودی این شاخص‌ها در دسترس خواهد بود.**

نکته اول در جدول زیر شاخص‌ها به تفکیک هر شهرستان صرفا یکی از پایگاه‌های دیده‌ور مهم برای نمونه ذکر شده است (در هر شهرستان حداقل سه پایگاه دیده‌ور حشره‌شناسی وجود دارد و شاخص‌ها باید به تفکیک برای هر پایگاه دیده‌ور، در گذر زمان مقایسه، بررسی و تجزیه‌وتحلیل شود).

نکته دوم حق چاپ و انتشار معنوی داده‌ها برای معاونت بهداشتی دانشگاه‌های علوم پزشکی و مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر محفوظ است.

معاونت بهداشت
مرکز مدیریت بیماری های واگیر

جهت کسب اطلاعات بیش‌تر از بیماری‌های واگیر در ایران به لینک https://icdc.behdasht.gov.ir/ مراجعه فرمایید.

